

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, týkající se žaloby na ochranu proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2021, č. j. 5 A 28/2021 - 15

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti žalované při vyřizování jeho žádosti o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

[2] Žalobce v řízení před městským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Městský soud v záhlaví označeným usnesením žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl. Na základě prohlášení žalobce o osobních, majetkových a výdělkových poměrech sice dospěl k závěru, že žalobce je nemajetný a nachází se po stránce osobní i majetkové v komplikované situaci, která by jinak odůvodňovala přinejmenším částečné

osvobození od soudních poplatků, nicméně shledal rovněž zvláštní okolnosti, pro které je namíste osvobození od soudních poplatků žalobci nepřiznat.

[4] Informace žalobcem opakovaně požadované od žalované, resp. jednotlivých věznic nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zvýšeného zájmu o veřejné záležitosti. Městský soud konstatoval, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, avšak v takovém případě je na místě, aby sám nesl náklady s nimi spojené.

II. Kasační stížnost

[5] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Jeho dlouhodobý zájem o legislativu v oblasti veřejné správy je umocněn nezákonným odsouzením k výkonu trestu odnětí svobody. Žalovaná svévolně přemísťovala žalobce do různých věznic, což vyvolalo eminentní zájem žalobce o informace z těchto organizačních složek žalované. Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení přikázal věc k projednání a rozhodnutí jinému senátu městského soudu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná. Není však důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v typově stejných věcech již opakovaně rozhodoval, a to např. v rozsudcích ze dne 13. 9. 2019, č. j. 1 As 275/2019 - 13, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 6 As 147/2021 - 17, naposled ze dne 9. 8. 2021, č. j. 6 As 146/2021 - 15, přičemž ani v nyní posuzované věci neshledal důvod se od dříve vyslovených závěrů odchýlit.

[8] Podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[9] Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, vyplývá, že *„i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovi životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímo, účastníkova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovi zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.*

[10] Nejvyšší správní soud se v nyní posuzované věci ztotožnil s hodnocením městského soudu. Z žádosti o osvobození od soudních poplatků ani z žaloby neplyne, že by požadované informace o činnosti organizační složky žalované měly vztah k podstatným okolnostem života stěžovatele. Žádost o informace, jejímž nevyřízením vznikla tvrzená nečinnost žalované,

pokračování

stěžovatel k žalobě, ani ke kasační stížnosti nepřiložil a požadované informace nijak nespécifikoval. V kasační stížnosti sice stěžovatel uvádí, že zájem o informace o fungování žalované a jejích organizačních složek je umocněn jeho nezákonným odsouzením a svévolným přemísťováním do jiných věznic, nijak více však svoji námitku nekonkretizuje a nevysvětluje souvislost požadovaných informací a svých životních podmínek. Kasační přezkum je možný jen v rozsahu, v jakém k tomu stěžovatel svou formulací kasačních námitek vytvoří prostor a s ohledem na obecnost námítky Nejvyšší správní soud nemohl shledat žádný konkrétní či individualizovaný vztah k podstatným okolnostem životní sféry stěžovatele.

[11] Nejvyššímu správnímu soudu je navíc z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení a že s žalovanou vede značné množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které posléze pokračují před soudy. Jen Nejvyšší správní soud eviduje více než 400 řízení o stěžovatelových kasačních stížnostech.

[12] Tato soudní řízení má stěžovatel jistě právo vést, dává-li mu k tomu objektivní právo procesní možnosti. Není ovšem důvod, aby náklady na vedení těchto soudních sporů nesl namísto stěžovatele stát formou osvobození od soudních poplatků a ustanovování zástupce. Městský soud přílehavě poukázal na regulativní funkci institutu osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá umožňovat osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť se jedná o věci reálně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že takovou povahu nyní vedené řízení nemá. Postupem městského soudu nedošlo k nepřípustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je na místě, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím nutnosti úhrady jeho nákladů, včetně soudního poplatku (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 - 11, nebo rozsudek ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22). Městský soud tudíž nepochybil, dospěl-li v projednávaném případě k závěru, že s ohledem na povahu sporu je namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznat.

[13] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu městský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné a městský soud rovněž správně poukázal na to, že není splněna ani podmínka nezbytnosti k ochraně práv, neboť stěžovatel je jako bývalý advokát sám osobou znalou práva.

[14] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu městského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že § 9 s. ř. s. umožňuje přikázání věci pouze jinému soudu, nikoli jinému soudci či jinému senátu téhož soudu. Nejvyšší správní soud proto tento návrh posoudil jako kasační důvod podřaditelný pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzenou zmatečnost soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro podjatost rozhodovali vyloučení soudci.

[15] Podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nicméně nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení v konkrétní věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučeni soudci pátého senátu městského soudu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003,

č. j. Nao 25/2003 - 47, podle kterého „*důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné*“. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy (zde stěžovatelovy) žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Proto jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. srpna 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu